

Esitys polkupyöräilyn turvallisuuden parantamiseksi

Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnat tutkivat lakisääteisesti kaikki kuolemaan johtaneet tie- ja maastoliikenneonnettomuudet (laki tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta 1512/2016). Lautakuntien tehtävänä on selvittää onnettomuuden kulku sekä siihen johtaneet tekijät ja tehdä tutkinnan perusteella ehdotuksia liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Parannusehdotusten lähtökohtana on onnettomuuksissa tunnistetut riskitekijät, joille kullekin lautakunnat pyrkivät löytämään estomahdollisuuden tulevaisuudessa. Sen lisäksi, että lautakunnat voivat itse toimittaa tekemiänsä parannusehdotuksia suoraan eteenpäin asiasta vastaavalle taholle, pyrkii Onnettomuustietoinstituutti (OTI) hyödyntämään tehtyjä parannusehdotuksia mahdollisimman tehokkaasti liikenneturvallisuustyössä. Tiedon välittämisen ohella yksi parannusehdotusten hyödyntämistapa on parannusehdotusesitysten laatiminen ja toimittaminen asianmukaisille organisaatioille.

OTI-pyöräilyraportti 2022:n (Salenius 2022) ja tutkijalautakuntien esittämien turvallisuuden parannusehdotusten pohjalta Onnettomuustietoinstituutti (OTI) esittää polkupyöräilijän kuolemaan johtavien onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi toimenpiteitä alla oleville toimijoille. Esityksessä hyödynnetyt tutkijalautakuntien parannusehdotukset ovat peräisin lautakuntien tutkimista vuosina 2016–2020 tapahtuneista polkupyöräilijän kuolemaan johtaneista onnettomuuksista.

Liikenne- ja viestintäministeriön tulee

- seurata vuosille 2022–2026 laaditussa liikenneturvallisuusstrategiassa esitettyjen toimenpiteiden toteutumista ja vaikutusta sekä liikenneturvallisuustilanteen kehitystä yleisesti. Mikäli näyttää siltä, että asetetuilla toimenpiteillä ei tulla saavuttamaan tavoiteltuja vaikutuksia, tulee toimenpiteitä muuttaa.
- toteuttaa liikenneturvallisuusstrategian 2022–2026 mukaisesti selvitys mahdollisuuksista asettaa pyöräilyyn promilleraja sekä arvioida promillerajan asettamisen mahdollisia liikenneturvallisuusvaikutuksia.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom in tulee

- edistää pyöräilyturvallisuutta tukemalla aiheeseen liittyvää tutkimustyötä.

Väyläviraston tulee

- edistää laatimansa Pyöräliikenteen suunnittelu -ohjeen (Väyläviraston ohjeita 18/2020) käyttöä siten, että pyöräliikenne otetaan ohjeidenmukaisesti huomioon kaikissa kaava-, suunnittelu- ja

toteutusvaiheissa sekä kunnossapidossa. Ohjeiden olemassaolosta tulee aktiivisesti tiedottaa suunnittelijoita sekä tarjota heille koulutusta ohjeen sisällöstä ja käytäntöön saattamisesta.

- valvoa infrastruktuurihankkeiden tilaajan roolissa, että hankkeet toteutetaan ohjeidenmukaisesti.
- edistää pyöräliikenteen turvallisuutta ja kohdistaa toimenpideresursseja haja-asutusalueilla etenkin vilkasliikenteisille ja suurinopeuksisille tieosuuksille, joilla on myös säännöllistä pyöräliikennettä. Toimenpiteiden kohdentamisessa tulee huomioida etenkin taajamien lähialueet sekä taajamien ulkopuoliset asutuskeskittymät.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten (ELY-keskukset) tulee

- valvoa infrastruktuurihankkeiden tilaajan roolissa, että hankkeet toteutetaan ohjeidenmukaisesti.
- edistää pyöräliikenteen turvallisuutta ja kohdistaa toimenpideresursseja haja-asutusalueilla etenkin vilkasliikenteisille ja suurinopeuksisille tieosuuksille, joilla on myös säännöllistä pyöräliikennettä. Toimenpiteiden kohdentamisessa tulee huomioida etenkin taajamien lähialueet sekä taajamien ulkopuoliset asutuskeskittymät.

Liikenneturvan tulee

- jatkaa edelleen turvallisesta polkupyöräilystä tiedottamista esimerkiksi kotisivuillaan, koulutuksissaan sekä turvallisuuskampanjoissaan. Pyöräily tulee yhä huomioida myös muun muassa liikennekasvatuksesta vastaaville tahoille sekä lasten vanhemmille suunnatuissa opetusmateriaaleissa. Pyöräilijöiden huomioimista liikenteessä tulee korostaa myös muille kulkumuodoille suunnatussa tiedottamisessa sekä koulutuksessa.
  - Tiedotuksen yhtenä keskeisenä teemana tulee olla pyöräilykypärän käyttö: Tiedotuksella tulee pyrkiä edistämään yleisesti kypärän käyttöä sekä korostaa sopivan kokoisen ja asianmukaisesti kiinnitetyn kypärän merkitystä mahdollisessa onnettomuustilanteessa. Tiedotuksessa ja sen toteutuksessa tulee huomioida erikseen muun muassa eri ikäryhmät, kuten iäkkäät.

Pyöräiliiton tulee

- jatkaa edelleen turvallisesta polkupyöräilystä tiedottamista esimerkiksi kotisivuillaan sekä kampanjoissaan. Tiedotuksessa tulee huomioida muun muassa pyöräily säännöt, ennakointi ja vuorovaikutus liikenteessä sekä turvalaitteiden käyttö. Tiedotuksessa ja sen toteutuksessa tulee huomioida erikseen muun muassa eri ikäryhmät, kuten lapset ja iäkkäät.

Suomen tieyhdistyksen tulee

- jakaa esimerkiksi kotisivuillaan sekä koulutuksissaan tietoa tiekuntien vastuusta koskien yksityistieliittymien näkemäalueiden kunnossapitoa. Yksitystielä on oltava aina riittävä

näkemä maantielle, minkä vuoksi esimerkiksi kesäisin näkemäesteinä olevat vesakot on raivattava ja talvisin aurauksesta aiheutuvat lumivallit madallettava.

Pyöräilykuntien verkoston tulee

- edistää turvallista polkupyöräilyä jakamalla jatkossakin jäsenkunnilleen ja -yhteisöilleen tietoa laadukkaasta infrastruktuurin kehittämisen ja ylläpidon sekä turvallisen liikkumisen opettamisen ja oppimisen tueksi.
  - Liikennejärjestelmäsuunnittelussa ja hanketoteutuksessa tulee huomioida erityisesti Väyläviraston Pyöräliikenteen suunnittelu -ohje (Väyläviraston ohjeita 18/2020).
- jatkaa aktiivista yhteistyötä kuntien, ministeriöiden, virastojen ja muiden avaintoimijoiden kanssa sekä mahdollistaa jäsenkuntiensa ja -yhteisöidensä aktiivinen vuorovaikutus.

Kuntaliiton tulee

- tiedottaa kuntia Väyläviraston Pyöräliikenteen suunnittelu -ohjeen (Väyläviraston ohjeita 18/2020) olemassaolosta ja hyödyntämismahdollisuuksista liikennejärjestelmäsuunnittelussa.

Suomen autokoululiiton tulee

- jakaa esimerkiksi koulutuksissaan sekä opetusmateriaaleissaan erilaisten moottoriajoneuvojen kuljettajiksi opiskeleville tai jatkokoulututtaville tietoa siitä, miten muut tienkäyttäjryhmät, kuten pyöräilijät ja jalankulkijat tulee huomioida liikenteessä ja miten varautua yllättäviin tilanteisiin.

Pyöräilyn turvallisuuden kehittäminen on huomioitu myös vuosille 2022–2026 laaditussa liikenneturvallisuusstrategiassa: strategian linjauksen mukaan liikennejärjestelmän tulee olla niin turvallinen, että ihmisestä johtuvat virheet eivät johda ihmishengen menetyksiin tai vakaviin loukkaantumisiin. Liikennejärjestelmän tulee olla saavutettava ja tasa-arvoinen eri käyttäjäryhmille. Pyöräilyturvallisuuden kehittämiseksi strategiassa on esitetty muun muassa ajonopeuksien laskemista alueilla, joilla on runsaasti pyöräliikennettä tai jalankulkua ja koulujen ja päiväkotien läheisyydessä, liikennesäännöistä ja turvalaitteista viestimistä sekä infrastruktuurin parantamista. (Rekola ym. 2022.)

Pyöräilyn turvallisuuden kehittäminen on mainittu myös sosiaali- ja terveysministeriön (STM) Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelmassa 2021–2030, jonka tavoitteena on edistää muun muassa kestävien liikkumismuotojen, kuten pyöräilyn, kulkutapaosuuden lisääntymistä huomioimalla samalla liikkumisen turvallisuus. Konkreettisine pyöräilyn turvallisuutta parantavina toimenpiteinä ohjelmassa esitetään esimerkiksi nopeusrajoitusten laskemista taajamissa, turvavarusteiden käytöstä ja päihteettömästä liikkumisesta kampanjointia sekä kasvatusta. (Korpilahti ym. 2020.)

Niin STM:n ohjelma kuin liikenneturvallisuusstrategian sisältö ovat linjassa tutkijalautakuntien esittäminen parannusehdotusten kanssa.

OTI seuraa esitysten toteutumista.

Lähteet:

Korpilahti U., Koivula R., Doupi P., Jakoaho V. & Lillsunde P. 2020. *Turvallisesti kaiken ikää Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista*. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:33. Sosiaali- ja terveysministeriö. ISBN 978-952-00-8343-4.

Rekola M., Kolinen L., Asikainen E., Heliste L., Immonen E., Starck M., Ahokas M., Suomento J. & Johansson S. 2022. *Liikenneturvallisuusstrategia 2022–2026*. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja 2022:3. Liikenne- ja viestintäministeriö. ISBN 978-952-243-746-4

Salenius S. 2022. *OTI-pyöräilyraportti 2022*. Onnettomuustietoinstituutti OTI. Helsinki. ISBN 978-952-7335-00-0.

